

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Reguleringsmyndigheten for Energi (RME)
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Deres ref
202316016

Vår ref
2022/1584-6

Saksbehandler
Vegard Strand

Dato
07.12.2023

Forslag om endring i metode for å fastsette kostnadsnormer

Oppsummering

Det norske kraftmarkedet er delt inn i fem prissoner - Øst (NO1), Sør (NO2), Midt (NO3), Nord (NO4 og Vest (NO5). Forskjellen mellom prisene i de ulike områdene har vært små og prisen på kraft har vært lav sammenlignet med andre land i Europa. Fra høsten 2021 har kraftmarkedet endret karakter og prisdifferensene mellom ulike prisområder har vokst. Det har oppstått en vesentlig forskjell mellom prisen på kraft nord i landet i prisområdene NO3 og NO4 og prisen på kraft lenger sør. De ulike markedsforholdene har påvirket etterspørselen etter kraft og forbruket av kraft signifikant.

Nettselskapene i NO3 og NO4 er bekymret for hvordan selskapenes inntekter påvirkes av endrede markedsforhold i kraftmarkedet. En gruppe på 24 nettselskaper har arbeidet med denne problemstillingen og gjort analyser og beregninger av inntektsrammen i lys av nye og endrede markedsforhold. Beregningene anskueliggjør behov for endret praktisering av regelverket. Endrede markedsforhold og endret forbruksmønster er faktorer som er utenfor selskapenes kontroll. Når markedsforholdene og forbruksmønster er så ulik vil det være unaturlig om dette ses bort fra når effektiviteten i bransjen skal måles og inntekter fordeles.

Forslaget til RME om å endre mekanismen for re-kalibreringen vil være et effektivt virkemiddel til å løse enkelte akutte modellutfordringer. Forslaget støttes derfor av selskapene. Samtidig påpekes det at det må arbeides mer med den underliggende utfordringen med ustabile, ulike og varierende markedsforhold og hvordan dette håndteres i den økonomiske reguleringen. Dette anses som et svært viktig og prioritert innsatsområde.

Innspill til høringen

Inntektsrammene skal dekke nettselskapenes faktiske kostnader. Når inntektsrammer varsles og vedtas er ikke de faktiske kostnadene kjent. Inntektsrammene baseres derfor på estimater. Disse estimatene kan avvike fra faktiske kostnader. Når faktiske kostnader blir kjent blir inntektsrammene justert. Denne mekanismen kalles re-kalibrering.

I høringsdokument 2/2023 foreslår RME å endre gjeldende re-kalibreringsmekanisme. I gjeldende re-kalibrering blir avviket mellom faktiske og estimerte kostnader inkludert renter enten lagt til eller

trukket fra påfølgende inntektsrammer. I høringsdokumentet foreslår RME at det bare skal justeres for renter og ikke for kostnadsavvik. Kostnadsavviket vil uansett inngå i grunnlaget for kommende inntektsrammen og påvirke senere fastsettelser.

Den foreslåtte metoden vil gi en marginalt redusert inntekt for selskapene dersom re-kalibreringen gir et systematisk tillegg over tid. Det motsatte vil gjelde om det gis et systematisk fratrekk over tid. Re-kalibreringen har svingt over tid og det har vært både positive og negative re-kalibreringer. Om inntektsrammene bare korrigeres for renter vil det ha liten betydning for selskapenes inntekter over tid. En endret re-kalibrering vil gi mer stabile inntekter noe som bl.a. gjør det enklere å ha en stabil og forutsigbar nettleie.

Forslaget til RME har vært på høring tidligere og da ble forslaget avvist av bransjen. Bransjens avvising knyttet seg hovedsakelig til valg av innføringstidspunkt. Situasjonen denne gang er annerledes. Dagens forslag tar utgangspunkt i en situasjon der det har oppstått et delt kraftmarked i landet. Det har siden høsten 2021 oppstått en vesentlig forskjell mellom prisen på kraft nord i landet i prisområdene NO3 og NO4 og prisen på kraft lenger sør. De ulike markedsforholdene har påvirket etterspørselen etter kraft og forbruket av kraft signifikant. I sør har kraftforbruket i husholdningssektoren blitt redusert med rundt 15 % på ett år. For fritidsboliger er reduksjonen i sør enda større og over 20%. Når forbruket av strøm går ned reduseres behovet for netjtjenester og nettapet går ned.

Overkompensasjonen fra foreløpig inntektsramme til faktisk inntektsramme knyttet til det delt kraftmarked er kr 493 mill. Med nåværende modell fordeles da på alle nettselskaper basert på andel av avkastningsgrunnlag. For selskaper i Midt- og Nord-Norge, hvor faktisk fysisk nettap og områdepris var tilnærmet som forventet, vil dette innebære at selskapet får et betydelig og urimelig nedtrekk i inntektsramma, dette fremstår som vilkårlig.

Dette betyr at gjeldende inntektsrammemodell og re-kalibrering er ikke tilpasset en situasjon der markedsforholdene for strøm nord i landet er forskjellig fra markedsforholdene sør i landet. Modellen forutsetter i prinsippet like konkurranse- og markedsforhold i hele landet. Når disse forutsetningene brytes er det stor risiko for at inntektsfordelingen blir urimelig. Selskapene i NO3 og NO4 mener det er både urovekkende og unaturlig om selskaper som produserer og leverer mindre strøm og færre netjtjenester får større inntekter enn selskaper som leverer mer. Selskapene har vært særlig bekymret for den tekniske innretningen av re-kalibreringen for utførte tjenester.

Inntektsrammen i 2022 har vært basert på estimert forbruk og nettap. I virkeligheten har kundene redusert sitt strømforbruk og dermed har nettapet gått ned. Dette har skjedd i de deler av landet der kraftprisen har vært høy – men ikke i nord hvor kraftprisen har vært lav. Selskapene i sør er derfor kraftig overkompensert i 2022. I gjeldende re-kalibrering blir denne overkompensasjonen på rundt en halv milliard trukket tilbake fra alle selskapene over inntektsrammen. Det er ikke bare de selskapene i sør som rent faktisk er overkompensert som trekkes. Når RME foreslår å endre re-kalibreringen elimineres dermed deler av utfordringen for selskapene i NO3 og NO4 i det korte bildet. Selskapene i nord slipper å betale hovedstolen på avviket, men selskapene blir fortsatt belastet med renten av hovedstolen. Dette er dermed ingen fullverdig løsning for selskapene.

Samtidig som det ikke er en fullverdig løsning er det den løsningen som foreligger og selskapene vil derfor støtte RMEs forslag. Selskapene vil samtidig berømme RME for å på en rask og effektiv måte ha tatt tak i en problemstilling som ville gitt til dels betydelige og helt urimelige omfordelingseffekter. Selskapene mener fremdeles at den underliggende utfordringen med ustabile, ulike og varierende markedsforhold og hvordan dette skal håndteres i den økonomiske reguleringen ikke er løst. Det må arbeides iherdig med modellapparatet i kommende periode for å sikre tilliten til systemet i en endret strømhverdag.

Forslaget vil også medføre selskapenes arbeider med langtidsprognoser vil bli noe mer pålitelig.

Med hilsen

Vegard Strand

Leder økonomisk analyse og rammevilkårsanalyse

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger ingen håndskrevet signatur.